

בסיעתא דטימיא

שיעור שבועי

הגאון הגדול

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

פרשת מטות | 577

י"ט בתמוז תשפ"ב

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171004

www.kolhalashon.com

גישה ישירה לשיעור במערכת קול הלשון

בלי לחפש ולדפדף בין השיעורים במערכת.
מתקשרים לקו קול הלשון במספרים הרגילים והישירים,
מקיימים מיד כוכבית * סולמית #
ואחריו את מספר השיעור 33478540 ולסיום סולמית #

פרשת מטות תשפ"ב

שיעור הגר"י זילברשטיין שליט"א ב"בית הכנסת המרכזי רמת אלהנץ"

לע"נ שמואל ב"ר משה ז"ל

לע"נ אברהם יצחק בן אליעזר מנחם ושרה ז"ל

בעל תשובה שיצא בתשיעה באב שיחל בשיבת

טיאלה :

מעשה בבעל תשובה שראה בלוח השנה, ששבת פרשת דברים הוא תשעה באב, ולכן הוא צם כל השבת. במוצאי שבת בא לשאול את הרב על מה יבדיל, על יין או על מיץ תפוזים, שהרי אין אוכלים בשר ולא שותים יין עד למחרת בחצות. הרב נדהם הרי רק עכשיו מתחילים לצום, ואיך הגעת להבדלה?

אמר לו הרב, הבדלה תעשה רק למחר, מוצאי תשעה באב, כי עכשיו רק מתחילים לצום, ועדיין לא הגיע שעת הבדלה. הסתפק הרב, אם יאמר לו לצום פעם נוספת, ביחד עם כל ישראל, או שמא כבר יצא ידי חובה בצום שעשה בשבת?

תשובה :

לכאורה, צריך לצום פעם נוספת ביום ראשון, ולא רק בגלל תשעה באב, אלא בגלל - שהצם בשבת, צריך לצום תענית לתעניתו ביום ראשון, כדי לתקן את מה שצם בשבת.

אלא שיומיים אסור לו לצום, כמבואר במסכת ראש השנה [כ"א.]: "רב נחמן יתיב בתעניתא כוליה יומי דכיפורי, לאורתא אתא ההוא גברא אמר ליה למחר יומא רבה בא", אמר ליה מהיכא את, אמר ליה מדמהריא, אמר ליה "דם תהא אחריתו, קרי עליה קלים היו ר' פינו".

ופירש"י: "הריני מת על ידך, שתזקיקני להתענות שני ימים ושני לילות, דם תהא אחריתו, נוטריקון של דמהריא". הרי שלצום יומיים זה סכנה נפשות.

ולכן נראה שיאכל חצאי שיעור, ויבדיל במוצאי יום ראשון.

דרך אגב, נציין ארבעה דרכים של אכילה ביו"כ בעת הצורך:

א. הדרך הקלה ביותר היא - הזנה דרך אינפוזיה. אין זו דרך אכילה כלל.

ב. מים מרים - כתוב ברמב"ם בהלכות יסודי התורה, שאדם המערב דבר מר במאכלו או במשקהו, אינו עובר עבירה, ואם נאלץ לאכול מאכלות אסורים יערב בהם דבר מר. דרך הכנת התה הזה היא - לוקחים 4 שקיות מֶתָה קמומיל בכוס אחת. התה הנוצר הוא מר מאוד. ג. אכילת חצי שיעור.

ד. האדמו"ר מקלויזנבורג הגה רעיון נוסף, לאכול מזון שלוקחים איתם האסטרונאוטים. זוהי אבקה מאוד מזינה, שאין לה כל טעם.

לא קרא קריאת שימע בזמנה, מה יעשה?

טיאלה :

מעשה בשני בחורים שהגיעו לרב ושאלה בפייהם, אביו של אחד מהם קנה מטוס, והוא רוצה לברך על המטוס "הטוב והמטיב", שאל הבחור, מה הטעם לברך ברכה על מטוס, וכי איזו תועלת יש בזה כאשר יכול לטוס במטוסים אחרים ככל האדם?

תשובה :

לכאורה יש בזה מעלה - במי שלא הספיק לקרוא קריאת שמע בזמנה, כי קם בבוקר מאוחר, לאחר זמן ק"ש, שאז יכול מיד לטוס למקום שעדיין לא

ארוכתו בתמורתו. ואמר שלמה המלך עליו השלום [משלי ט"ז, ו']: "בחסד ואמת יכופר עון", ובארנוהו בשער הראשון מן התשובה (אות מ"ז). וענין אמת שהזכיר, באורו שיכין החוטא לבו לחזק ידי האמת, ולעזור למבקשי אמונה, ולהסיר השקר והעול, כי הודעת האמת וְהָשִׁיבו לבצרון, כבוד אלקים, כענין שנאמר [ירמיה כ"ב, ט"ז]: "דן דין עני ואביון אז טוב הלא היא הַדָּעַת אותי", ונאמר על רודפי השקר [שם ט', ה'] "במרמה מאנו דעת אותי". ואמרו רבותינו זכרונם לברכה [בבא בתרא ד.']: בענין הורדוס שהרג את החכמים ושאל עצה לבבא בן בוטא אם יוכל לרפוא לו ולגהות ממנו מזור, ויאמר אליו: "אתה כבית נרו של עולם! לך ועסוק באורו של עולם והשתדל בבנין בית המקדש!".

לסיכום:

ע"י שגורם לאחרים, לתקן זה, הוא עצמו מתקן גם את עונו. ולכן יגרום למי שלא קרא קריאת שמע לקרא קריאת שמע.

פעם פגשתי יהודי נהג מונית, שבעבר השתמשתי בשרותיו, ולפתע ראיתי אותו, עם כיפה וזקן, שונה לגמרי מהופעתו בעבר. שאלתי אותו, מפני מה שינה את צורתו?

ענה הנהג: "אחד האדמו"רים בבני ברק, הזמין אותי לנסיעה לפנות בוקר לכמה מקומות. כשחזרנו לבית האדמו"ר, אמר לו האדמו"ר: "אחרי נסיעה כזו אינך יכול לשוב כך, עליך לעלות עמי לביתי, לטעום ולשתות משהו, אבל תשאיר את המונה פועל, אני אשלם עבור כל

הגיע זמן ק"ש, כדי שיוכל לתקן ולקרוא קריאת שמע בזמנה.1

כשחברו שמע תשובה זאת, שאל: "מה התקנה שלי, אם אני לא הספקתי לקרוא קריאת שמע, הרי לי אין מטוס?"

השבנו, שיגרום לאחר שלא קרא קריאת שמע, שיקרא, ובזה אולי יכופר לו העוון, כמו שכתב ב'שערי תשובה' [שער א' אות נ']: "להשיב רבים מעון כאשר תשיג ידו, שנאמר [יחזקאל י"ח, ל']: 'שובו והשיבו מכל פשעכם', למדנו, כי זה מעיקרי התשובה. ונאמר [ויקרא י"ט, י"ז]: 'הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא'. למדנו כי אם לא יוכיחנו יִעָנֵשׁ על חטאיו. ודוד עליו השלום אמר במזמור התשובה [תהלים נ"א, ט"ו]: 'אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו'."

(ולמדנו כי זה מעיקרי התשובה היינו מה שאמר יחזקאל ע"ה שובו והשיבו וכו' כלומר כשתשובו (בתשובה) תשיבו גם אחרים. וכן נלמד ממזמור התשובה נ"א, שם מבוארים עיקרי התשובה אלמדה פושעים דרכיך וכו', כלומר כי זה מהדברים שבעל תשובה יש לו להתנהג בהם).

ועוד כתב ב'שערי תשובה' [שער ד' אות ה']: "וגם לחלי הזה, אף על פי שאין לו מרפא על דרך שאר העונות, ימצא לו מרפא, אם יעזרהו השם יתברך לקדש תורתו נגד בני אדם, ולהודיע לבני אדם גבורת השם וכבוד הדר מלכותו, וסר עונו ברוב גודל כשרון המעשה שהוא בהפך מן המעשה אשר נואל ואשר חטא בו. כמאמר הרופאים על חלי הגוף, כי ירפא בהפכו והעלה

1 ויעויין במה שכתבנו בקונטרס כנפי רוח [פכ"ט הובא באבני חפץ עמ' קי]: "לא התפלל ערבית בהיותו בארץ ישראל יש לו תקנה להשלים תפילה זו כשיפגש שוב עם הלילה בהגיעו למערב ונראה שאף על פי שהתפלל כבר שחרית בהיותו בארץ ישראל יכול הוא להשלים את תפילת הערבית ואת קריאת שמע שהחסיר אמש". וכתבנו שם (בהערה ג), אף שלכאורה הרי זה בבחינת תרתי דסתרי, דמאחר וכבר התפלל שחרית כיצד יתפלל אחר כך ערבית, אולם נראה דתרתי דסתרי שייך לומר רק כאשר הוא נוהג שתי הנהגות סותרות לגבי אותו זמן עצמו אבל כאן התפלל ערבית, וביום התפלל שחרית להשלים חובו מהלילה שלפני יעוי"ש.

ושמעתי על גביר גדול שהיה לו מטוס פרטי, והוא העמיד את זה לרשות עסקני הרפואה, וכאשר היה צריך לעשות הטסות רפואיות להעביר חולים ממקום למקום השתמשו במטוסו, והוא שילם את כל הוצאות הטיסה, הרי שיש עוד דברים טובים שאפשר לעשות עם מטוס פרטי.

דע לך שהיום מכרתי אִמָּה לשחוט... שמא כבר נשחטה, עכ"ל רש"י.

והוסיף השו"ע [יו"ד סימן ט"ז ס"ו] ואם לא הודיעו... ונודע ללוקח אח"כ שנשחטה אִמָּה או בְּתָה היום, הוי מקח טעות, אף על פי שקיבל מהמוכר בדיוק את מה שביקש.

וא"כ ה"ה בשאלתנו, יכול בעל הברית לתבוע את בעלי הקייטרינג: "למה לא הודעת לי שיום המילה הוא תענית, ואף אחד לא יאכל, אנא החזר את הכסף ששילמתי לך, כי יש לזה דין של מקח טעות".

ובמיוחד ששומעים במבטאו שאינו יודע מושגים בסיסיים ביהדות, ודומה ללוקח בהמה שאינו יודע שבאותו יום שחטו את אִם הבהמה שלקח, שחייבים להודיעו, ואם לא יודיעוהו הוי מקח טעות.

אפשר לומר גם, שהרי השנה י"ז בתמוז הוא נדחה, וממילא כל מי שמרגיש לא טוב ניתן לתת לו את האוכל. ובעלי הקייטרינג יכול לטעון, שהוא אינו עושה את חשבונותיו של המזמין, למי הוא רוצה לתת את האוכל אחרי ברית המילה.

לכן אמרנו שבעלי השמחה ישלמו לבעלי הקייטרינג את ההוצאות בלבד, ללא הרווח.

חידה: איך יתכן אדם בריא, ובכל זאת מותר לו לאכול בשיבעה עשר בתמוז, ובתשיעה באב?

תשובה:

יש ארבעה אופנים בהם מותר לאכול בשיבעה עשר בתמוז ובתשיעה באב, אע"פ שאינה חולה ממש:

א. יולדת תוך ל' ללידתה [כמבואר בסימן תקנ"ד ו' וב' ערוה"ש שם].

ב. מעוברת שהפילה ב' פעמים עקב הצום [כמבואר ב'ארחות חיים' תרי"ז, לגבי יוכ"פ, שאינה מתענה], או כאשר יש חשש שתפיל [כמבואר ב'ארחות חיים' תקנ"ד ו'].

ג. אמא שיש לה תינוק להניק, ואם נותנים לו תחליף חלב, הוא פולט אותו. אמא זו היא בריאה

הזמן". היהודי שלא רצה לסרב לאדמו"ר, שאלו: "יש לך כיפה בשבילי?" השיב האדמו"ר בחיוב, ונתן לו כיפה. אמר לו האדמו"ר: "לפני שאתן לך אוכל טעים, בא והנח תפילין". סיפר היהודי, שבעת שהניח תפילין, הרגיש הרגשה עילאית. כשיצא מבית האדמו"ר הרגיש שהוא לא אותו אדם שנכנס, הוא הרגיש שהוא אדם חדש. לזה קוראים, 'מזכה הרבים בצורה נפלאה'.

עולה חדש הזמין קייטרינג לברית בתענית, ואף אחד לא נשאר לסעודה

טיאלה:

לעולה חדש מרוסיה נולד בן ביום ראשון י"א תמוז, הוא הזמין קייטרינג לסעודת הברית שתתקיים ביום השמיני בשעה תשע בבוקר, ומכיוון שזה אירע בתקופה שלא יכלו ללמוד תורה ברוסיה, לא ידע שהברית יתקיים בתענית י"ז בתמוז, הוא כבר הודיע לגבאי ולמתפללים שמחר יהיה "ברית", מיד בתום תפילת שחרית, אלא שמחמת הצום, עזבו המשתתפים את המקום מיד אחר המילה, והוא נשאר עם עשרות מנות בשריות הערוכות יפה על השולחן שבחדר הסמוך לביהכ"נ.

אבי הבן תובע את בעל הקייטרינג שיחזיר לו את כספו, באומרו למה לא הודעת לי שביום זה אף אחד לא יאכל, וממילא זה מקח טעות, ולהגנתו טען הקייטרינג: מה שהזמין קיבל, בדיוק ביום ובשעה שביקשת, ולא שייך כאן טענת מקח טעות, כי הוא קיבל את כל מה שביקש, ובהזמנה עצמה לא נפל פגם, ומכיוון שתפקידו הוא לספק אוכל ולא להיות מנהיג רוחני, לא היה מוטל עליו לומר לו שאסור לאכול ביום זה. עם מי הדין?

תשובה:

נאמר במסכת חולין [פ"ג.] שבארבעה פרקים בשנה, המוכר בהמה לחברו, צריך להודיעו אִמָּה מכרתי לשחוט, בְּתָה מכרתי לשחוט, ופרש"י בארבעה פרקים בשנה, דרך ישראל לעשות סעודות, וסתם הלוקח בהמה אינו לוקח אלא לשוחטה מיד, לפיכך המוכר בהמה לחברו, ומכר תחילה אִמָּה או בְּתָה בו ביום צריך שיאמר לשני

תחלה, אולם במקרה א' כשהיולדת חלושה, מותר לה לאכול שיעור שלם. במקרה ב' וג' מסתבר שתאכל פחות פחות מכשיעור. ואם חל ת"ב במוצש"ק נראה דלא תבדיל, דתצטרך מחמת זה לשתות כמלא לוגמיו, כמבואר בסימן רע"א י"ג. ולא הותר לה, ודומה למי שאין לו יין דאוכל ושותה בלא הבדלה, כמבואר בסימן רצ"ו ג', וגם יתכן דפחות מכשיעור לא שמיה אכילה ופטור מהבדלה, וצ"ע.

לגמרי, ובכל זאת אפילו ביום הכיפורים, תאכל ותשתה. זאת משום שהגמ' אומרת 'סתם תינוק מסוכן הוא אצל חלב. [וכמבואר באו"ח 'שערי תשובה' תקנ"ד ו'].

ד. כשקיים חשש להדבקות בחולירע [כמבואר בבאו"ה תקנ"ד ו' ד"ה דבמקום].

והנה, במקרה ד' יש לאכול רק פחות מכשיעור, מאחר שהיא עדיין בריאה, אלא שיש לחוש שמא

להזכירכם, השיעור הבא יתקיים בעז"ה ביום ב', כ"ו תמוז תשפ"ב, בבית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן בשעה 20:00. תפילת ערבית בשעה 19:40.

**ייטיר בוח גדול למערכת קול הלשון ולראשייה,
על העברת השיעור באיכות מופלאה.**

ניתן להאזין לשיעור בשידור חי מקול הלשון במס' טל' 03-6171004